

# DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

St. 106.

V Ljubljani, torek 11. maja 1926.

Leto I.

## Vsem članom »Splošne Delavske zveze Jugoslavije!«

Ze je preteklo tri tedne, odkar so delavci največjega lesno-industrijskega koncerna v državi, v težki in odločni borbi proti velikemu brezobzirnemu in mnogo močnejšemu nasprotniku »Našičke d. d.« in »Impregnacije« d. d. v Sušini, Gjurjevcu, Ljeskovcu, Čaglinu, Vojniču in Karlovcu. Delavci tega podjetja se nahajajo že čez 20 dni v težki borbi, in sicer zato, ker niso mogli pristati na znižanje plače in podaljšanje delavnega časa. Delavci so stopili v to težko borbo, ker so morali pač braniti svoje najvitalnejše interese.

Oni branijo svoje dneve, branijo 8 urni delavnik, branijo to, kar je danes za vse delavce najnужnejše, brez česar ni govora o dostojnem življenju.

Borba je popolna in se situacija še ni izpremenila. Kakor vse kaže, bode borba še dolgo trajala. Toliko vemo pač že danes, da bo boj uspešen le, ako bodo delavci mogli dolgo časa vzdržati. Podjetje se bo vdalo le ako homo vzdržali v polnem obsegu do kraja.

Mi smo ob 1. maju razposlali na vse naše podružnice poziv, da se naj ta dan spomnijo svojih sodrugov v štrajku s tem, da jih moralno in gnotno podpirajo. Potrebno je, da se vsi delavci temu pozivu odzovejo. Naj slede vsi glasu svojega prepričanja. Mi smo uverjeni, da uspeh ne bo izostal.

Istočasno obveščamo vse sodruge, da se obrambna borba delavskega razreda v naši državi čimdalje bolj poostruje in razvija. Izzivajo jo kapitalistični delodajalci na vseh straneh. V Mitrovici je ustavila delo tovarna tanina. Število brezposelnih delavcev se je s tem povečalo. V Banjaluki je s 1. majem potekla kolektivna pogodba na žagi »Bosna« d. d. Podjetje noče nič več slišati o obnovitvi kolektivne pogodbe, ne mara nobenega dogovora, da bi delavstvu lažje vsililo vse ono, kar dosedaj ni moglo. Da bo najprej žrtvovan 8 urni delavnik, ni potrebno naglašati. Saj ne zakrivajo nič več, da jim je 8 urni delavnik čas hudo napoti. Čakajo nas torej še težki časi in še hujše borbe. Koncentrirati moramo zato svoje sile ter gledati, da z lastnimi sredstvi rešimo delavski razred od telesne in moralne propasti.

Zavedni sodrugi iz Sušine in Gjurjenovca so iz svojega 1. majskega shoda, poslali vsem delavcem v državi najtoplejše pozdrave. Prosim vse naše sodruge — da na ta pozdrav odgovore s pozdravom in dokazom proletarske solidarnosti. Potrudimo se vsi, da bo akcija za pomoč prizadetim našim sobojevnikom zgovorno pričala o visoki naši razredni zavesti.

Ne pozabite na stavgajoče, na njihove žene in otroke! Ne pustite jih stradati. Vse moramo žrtvovati, da jim olajšamo težko borbo za kruh in življenje. Ne pozabite, da se oni bore za vse nas!

Akcija za nabiranje prispevkov za štrajkajoče se mora naglo razviti. Treba je hitro delati. Kdor hitro da, dvakrat da! Treba je takojšnje in izdatne pomoči.

Nabrane prispevke naj se pošlje takoj našemu Savezu.

## Stavka v Angliji se bliža k zmagi.

London, 10. maja. Stavka angleških delavcev, predvsem rudarjev je pokazala, da se da s solidarnostjo vse doseči. Vlada je pretila in pretila ali končno je bila le primorana pogajati se z voditelji strokovnih organizacij. Vlada je že začela ponehавati in najbrž v sporazumu s podjetniki pristala na to, da se ne zveča delovni čas. Vse kaže, da je zmaga rudarjev že na vidiku in da bo izvedena, če le solidarnost ostane in se ne ukloni pritiskom vlade in agentov podjetnikov.

London, 10. maja. Stavka zavema vedno večje dimenzije. V stavko so stopili tudi peki in donašalci mleka. Vrhovni svet preti, da bo v stavko pritegnil tudi delavce v plinarnah in elektrarnah. Dokler časa bo vlada direktno proti delavstvu, je pričakovati najhujšega za London, da prekinejo železničarji in prometni delavci vsak dovoz živil in najpotrebnejšega blaga.

London, 10. maja. Po seji izvršilnega odbora strokovne zveze rudarjev je tajnik Cook izjavil: Položaj se ni izpremenil. Z našega stališča se stvar dobro razvija. Izpremembe v kratkem času ni pričakovati. Mi smo vedno pripravljeni, da se sklene mir.

London, 10. maja. V nedeljo je nastopila policija proti stavkujočim s pendreki in prišlo je do ostrih spopadov med policijo in med delavci. Ranjenih je bilo nad 40 delavcev. V splošnem je policija nastopala zelo ostro in treznosti delavskih voditeljev je pripisovati, da ni bilo več žrtev. Zdi se, da ponekod policija nalašč izziva delavstvo, da bi na ta način omajala vpliv stavke in upanje v zmago delavcev, odnosno, da bi na ta način mogla dati vladi proste roke, ki bi na vsak slučaj rada strla stavko z vso razpoložljivo silo. Aretiranih je bilo že nad 200 rudarjev in ostalih delavcev.

## Radikali se absolutno cepijo.

Belgrad, 11. maja. Pašić se je hotel na vsak način restavrirati in hotel je na vsak način strniti radikal-ske vrste pod svojim praporom. Kazalo je že, da se mu bo posrečilo, ali v zadnjem času se je izpreverglo vse njegovo upanje. Odstopajo celo njegovi najboljši prijatelji in Jovanović pridobiva vedno več pristašev. Zdi se, da dobi Uzunović nezaupni-

## RAZOROŽITVENA KONFERENCA.

Belgrad, 11. maja. V petek odpotuje v Ženevo tudi zastopstvo naše države. V kratkem se prične namreč takozvana razorožitvena konferenca. V zastopstvu so poslanci dr. Laza Marković, dr. Krnjević in pa general Kalafatović. Ninčić je to pot izostal, kar je baže v interesu razorožitvene konference, da Ninčić radi notranjih vladnih sporov ne gre na konferenco.

V imenu vseh štrajkajočih delavcev vam pošiljamo svoje sodružne pozdrave!

Savezna uprava Općeg Radničkog Saveza Jugoslavije.

Predsednik: Tajnik:  
Vilim Haramine l. r. Još. Beker l. r.  
Zagreb, 8. maja 1926.

Opomba: Tozadevna okrožnica kakor tudi nabiralne pole smo raz-

## DELAVCI VZTRAJAJO.

London, 10. maja. Vlada bi se že rada pogajala, seveda v škodo delavstva. Ali delavci vztrajajo in nočejo odnehati od svojih zahtev, kajti kakor hitro bi začeli popuščati, je mnenje voditeljev, bi dobila vlada orožje v roke in lahko bi ji bilo streti štrajk.

Bern, 10. maja. Odbor strokovne zveze je izdal na švicarsko delavstvo oklic, v katerem jih pozivlja, da s simpatijo spremljajo gibanje angleškega delavstva in da se bo uvedla akcija za materialno pomoč stavkujočim. Vsak delavec naj prispeva od svoje plače 1 frank. Odbor je poslal tudi angleškim strokovnim organizacijam brzojavko, v kateri izjavlja svojo solidarnost in pravi, da so se že izvršili primerni ukrepi, da se izkaže simpatija angleškim tovarišem.

London, 10. maja. Razne osebnosti objavljajo proklamacije, s katerimi skušajo vplivati na javno mnenje. Dočim se je Lloyd George zavzel za stavkujoče, oziroma skušal biti v svojih izjavah objektivni, je drugi voditelj liberalcev, Asquith, objavil v vladnem glasilu mnenje v imenu stranke popolnoma po vladnem konceptu. Tudi on zahteva, da morajo delavci predvsem položiti orožje in prenehati s stavko, potem šele so mogoča pogajanja. Ravno to točko, ki jo smatra vlada za vprašanje prestiža, je Lloyd George odločno obsodil.

## ANGLEŠKA VLADA NA DELU.

London, 10. maja. Delavci v papirnicah so stopili v štrajk in vladi je bilo na tem, da omogoči izdajanje in izhajanje svojega glasila. Zapečnila je ves rotacijski papir, da se tako oskrbi za svoje uradno glasilu, ki ima seveda namen ubiti stavko in zanetiti med delavstvo nesoglasja in nezaupanje do voditeljev štrajka.

co, kar ga pa baže prav nič ne razburja in bo šel itak v skupščino. Kriza vlade je seveda na vidiku in izzvali bi jo radi pred 14. majem. Torej dotlej, preden bi se naj v skupščini razpravljalo o Radetovih malverzacijah. V splošnem prevladuje mnenje, da je Pašić odigral in za večno končal politično kariero.

## NOVI KAZENSKI ZAKON SE ŽE UVELJAVLJA.

Belgrad, 11. maja. V zadnjih sedmih dneh je kazenski zakonik so sprejeli razne postavke, ki določajo vse potankosti posameznih deliktov in posameznih stopenj kazni. Značilno je, da je večina izglasovala smrtno kazen, in sicer so izglasovali namesto obočjenja ustreljenje. Odpravljena je tudi dosmrtna ječa. Sploh je opaziti, da novi kazenski zakonik vsebuje precej zastarelih

poslali vsem podružnicam S. D. Z. J. po Sloveniji, z nalogo, da zbirajo med delavci za izprte sodruge. Izprtihih je preko 2500 delavcev, z družinami vred pa je prizadetih preko 10.000 oseb. Pomagajmo izprtim sodrugom! Njihov boj je naš boj, njihova zmaga je tudi naša zmaga.

Pokrajinsko tajništvo S. D. Z. J. za Slovenijo.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Upri za: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20—Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22—Din za inozemstvo mesečno 32—Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De belo tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1—Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2 25 Din. Pri večjem številu objav popust.

metod, katere so moderne države že zdavnaj odpravile. Torej najbolj obiskurna postavka smrtne obsodbe sodbe ostane, čeprav se je mnogo razpravljalo o tem in je bilo mnogo resnih glasov proti smrtni obsodbi.

## BORBA PROTI KORUPCIJI.

Belgrad, 11. maja. Proti korupciji se danes bojuje vse in za večno bi radi strli to balkansko bolezen, ki uničuje državi ugled in ji jemlje moralno oporo. 14. maja se bo vršila prva razprava o Radetovih malverzacijah v skupščini in pričakovati je velikih presenečenj. Vse bi bilo, ali opaziti je, da se radikali, sicer ne vsi, na vse načine trudijo, da bi siva rzavlekli, ali pa prikrili; toda še »Samouprava« je proti korupciji in zahteva brezobzirnosti proti takim malinacijam in izjavlja, da radikali absolutno ne smejo ščititi niti enega korupcionista.

## DEMOKRATI PODPIRAJO PAŠIČA

Belgrad, 11. maja. Pašićeva vlada izumira in izumira tudi Pašićeva moč. Demokrati, posebno Žerjav in Pribičević na neprestano moledujeta okrog njega in mu ponujata svojo udanost in celo svojo pomoč. V interesu demokratov je baže, da se dvigne Pašić in da zopet dobi v roke vladno krmilo. Le na ta način se nadejajo, da bodo mogli rešiti svoj težaven položaj in priti zopet v vlado. V tem je vse pogajanje, ki se bo pa najbrž izjalovilo, ker vemo, da se Pašić sam zaveda svoje nemoči in noče posebnih koncesij, ki mu jih ponujajo demokrati.

## SAMI SPORI.

Belgrad, 11. maja. V novi vladi so spori na dnevnem redu in skoro ni ure, da bi ne čuli o kaih konfliktih. Veliko zanimanje vlada za zadnji spor med Trifunovićem in Pasarićem, to pa zato, ker je Trifunović razveljal več ukazov, katere je formuliral in izvedel Radič. Pasarić pravi, da je Trifunović kršil koalicijske dogovore in kršil sporazum. Toda Trifunović o vsej pritožbi noče nič slišati in je pričakovati, da pride do živahne borbe in nujno sledi iz vsega, da se sporazum med Radičem in radikali krha in utegne priti do razkola.

## NEMŠKA KRIZA.

Berlin, 10. maja. Socialni demokrati so v vladi izzvali krizo in državnemu kancelerju direktno nasvetovali, da naj zapusti svoje mesto. Pravijo, da bi bilo le na ta način mogoče rešiti sporna vprašanja. Baže imajo socialni demokratje večino in bo predlog moral obveljati, drugače je pa delo vlade onemogočeno.

## POLJAKI IMAJO ŽE NOVO VLADO.

Varšava, 10. maja. Predsednik republike je poveril sestavo vlade poslancu Wiloszu, ki je dobil mesto ministrskega predsednika. Domnevajo, da vlada nima sigurne bodočnosti in se je bati ponovne krize, ki utegne biti še akutnejša, kot je bila zadnja.

## BOJI V MAROKU.

Pariz, 10. maja. Francozi so začeli obstreljevati posamezne posadke Abd el Krima in več postojank popolnoma razbili. Imajo pa težak položaj, ker se Krimove čete vztrajno drže in je le težko upati, da bi se Francozom posrečilo streti njegovo silo, zlasti pa ni upanja, da bi zavzeli Damask.

## V novo razdobje.

### II.

Drug pogoj za vsako skupno delo je strogo organizacijske narave.

Pogoj za sodelovanje v vsaki organizaciji je lojalnost na znotraj. Tudi v okviru organizacije so mogoča različna mnenja. Izključeno pa mora biti, da bi se posluševal kdo v notranji borbi blatenja, laganja in drugih makiavelističnih metod, ki so dovoljene med sovražniki, nikdar pa ne v skupni organizaciji, ki pomenja po svojem bistvu mir na znotraj, v svrhu koncentracije sil na zunaj.

Tudi tozadevno so navodila od Zinovjeva vodene kominterne, žal, drugačna. On priporoča le skupnost v svrhu medsebojnega razkrinkavanja in izigravanja. Vsaka skupnost naj bi nudila po njegovih navodilih le torišče za medsebojno izigravanje, naj bi omogočila **pred vsem medsebojni boj, mesto boja na zunaj**. Tako pred akcijami, kakor tudi med akcijami so dovoljene in zapovedane diskusije, kar razblinjuje vsako akcijo v medsebojno borbo.

Kako spremlja Zinovjev gigantsko borbo angleških strokovnih organizacij, smo videli te dni. Sredi akcije dne 6. maja, je imel govor, v katerem pravi, da proti stavki glavna nevarnost od »desničarskih« voditeljev, ki to stavko vodijo. —

Vsi pravijo danes, da so za edinstvo delavskega pokreta. Vendar hočejo eni res edinstvo, ki bi povečalo našo moč za akcije na zunaj, drugi hočejo skupno torišče za medsebojno blatenje in izigravanje, ki bi onemogočilo vsako našo akcijo na zunaj. Eni hočejo edinstva za zbiranje proletarske sile, drugi hočejo enotnega okvira za nadaljnje razkrajanje ostankov nekdanje proletarske moči. Take načrte so dolžni naši pristaši najodločneje prekritizirati, tako na političnem, kakor na strokovnem polju.

### III.

Kakšne so skušnje s strokovnim zedinjenjem?

Mi smo šli pri zedinjenju lojalno pot in se zedinili s takratnim vodstvom in članstvom bivših neodvisnih strokovnih organizacij.

Na pokrajinskem strokovnem kongresu je dobilo novo članstvo odlično zastopstvo v vodstvu strokovnih organizacij. Doživeli pa smo, da so bili najodličnejši predstavniki novega članstva najprej iz stranke izključeni in sicer samo zato, ker niso hoteli izvajati proti drugemu članstvu predpisane manjše politike.

V Delavskem domu se je ustvarilo politično središče, ki je začelo zanašati v vse naše strokovne organizacije nemir in nedisciplino. To središče pošilja na zborovanja združenih strokovnih organizacij protigovornike. Čeravno imajo te organizacije v izvoljenih vod-

stvih pristaše takozvane leve smeri, — prihajajo na zborovanja vendar levičarski agitatorji, ki blatijo delo odgovornih organov strokovnega pokreta na način in s sredstvi, kakor more postopati le najzagrizenejši sovražnik. Ker velja tudi za strokovne organizacije star rek, da bo vsako kraljestvo, ki je samo zoper sebe razdvojeno, propadlo, je jasno, da bi morale propasti tudi na teh temeljih sloneče organizacije.

Na srečo razume to tudi članstvo naših strokovnih organizacij. Ono bo napravilo tu z lahkoto red in nas bo razumelo, ako trdimo, da je med edinstvom in edinstvom razlika.

### IV.

Mislím, da bi bil najslabši izhod iz sedanjega stanja, če bi nasvetovali ustanavljanje novih in razpuščanje obstoječih političnih strank. Kdor bi hotel iti po tej poti bi ustanavljal samo še eno stranko in večal že obstoječo zmedo ter desorganiziral še to, kar je dosedaj organiziranega.

Po našem mnenju je treba zblíževati obstoječe delavske politične skupine v kolikor osvajaajo zgornja načela praktične politike. Med takimi skupinami so skupne akcije pa tudi trajnejše organizacijske zveze mogoče. To je realna pot do političnega pokreta, ki bo širši kakor današnja SSSJ. Ako bi se našlo izglede za tak širši pokret, bi mu mogel služiti isti politični list.

Če bodo torej izgledi za tak razvoj podani, mu bomo utrdili pot.

## Tajne celice v Trbovljah —

— ali rovarjenje demokratov in klerikalcev proti izvoljenemu občinskemu svetu.

S Trbovelj smo prejeli naslednjo izjavo:

»Podpisani občinski svetniki »Združene Delavske liste« v Trbovljah se čutijo dolžni, da odgovore javnosti na infamne članke »Tajne celice v Trbovljah« itd., ki jih redno priobčuje demokratsko glasilo »Jutro«.

Odkar je bil po sedmih letih brezvestnega demokratskega in klerikalnega gerentovanja v Trbovljah izvoljen občinski svet z delavsko večino, se demokrati in klerikalci z združenimi silami napenjajo, da bi pogazili ljudsko voljo, dosegli razpust občinskega sveta in znova ustoličili dobro plačane komisarje. Pri tem jim pridno pomagajo gusničarji in Bernotovska skupina, ki deluje skupno z Orjunaši tudi v nekem »akcijskem odboru« in so tudi pri volitvah župana in starešinstva oddali svoje glasove za gerenta Voduška, Korena in Roša. Ti so torej pod krinko revolucionarne fraze in pravilnika zapisali svoje razkolniške duše »Jutrovcem«.

»Jutro« se s pomočjo teh elementov poslužuje najgršje denunciacije in nam očita neke tajne celice in neko glasilo »Srp i čekić.« Pozivamo javno »Jutro«

in njegovega trboveljskega poročevalca Podbevška, naj konkretno pojasni obstoj tajnih celic in izhajanje ilegalnega glasila »Srp i čekić.« Nam, legalnim predstavnikom trboveljskega delavstva niso potrebne nobene podzemne celice in tiskarne. Povejte rajši kaj o delovanju orjunske-bernotovske celice proti izvoljenemu občinskemu svetu! Poročajte rajši o tem, koliko delavcev imate že na svoji črni listi za odpustitev! Bolje je, da sami izpoveste svoje grehe, ker sicer jih bomo mi razodeli! Objavite Korenové dopise v Ljubljano radi trboveljskih obrtnikov!

Dnevno pišeta »Jutro« in »Slovelec« o prepirih in neslogi v naši skupini. Gospodje, tudi s takimi vestmi vam ne bo pomagano. Naš klub je enoten, enotni so naši volivci in enotni so z nami tudi vsi oni, ki so šele po občinskih volitvah spoznali gnusno vlogo združenih demokratov, klerikalcev, bernotovcev in gusničarjev proti izvoljenemu občinskemu svetu. Tako enotni smo, da dobimo pri prihodnjih volitvah absolutno večino nad vsemi podrepaniki.

»Združena Delavska Lista« ni bil nikak RR »sporazum« za kompromisiranje, korumpiranje in medsebojno izigravanje, nikak »akcijski odbor« za prirejanje cirkuških komedij, temveč mi smo popolnoma enotna skupina vseh onih delavcev, ki se zavedajo tega, da more priti delavstvo v državi in občini do svoje pravice le **potom enotne politike, akcije in organizacije delavstva na političnem, gospodarskem in kulturnem polju**. V naše vrste je odprta pot vsem delavcem, ki hočejo napraviti konec reakcijskemu časom in doseči zboljšanje gospodarskega položaja in politično svobodo za delavski razred.

Trboveljski volivci, ne dajte se torej begati po lažeh orjunaško-krščanske demokratske tajne celice! Zapomnite si dobro vse one, ki kriče o ljudski volji — čim pa pride ljudska volja do svojega izraza, pa pošljete nad vas komisarje in fašiste! Zapomnite si dobro zamorsko vlogo bernotovcev in gusničarjev! Zapomnite si vse to, da bo obračun z vsemi delavskimi sovražniki temeljit.

Do delovanja občinskega sveta pa mora priti, če še sploh kaj velja za koni in ustava in če smo sploh Trboveljčani še državljani z enakimi pravicami in dolžnostmi.

**Razženite sovražnike delavstva! Branite svoje pravice!**

Trbovlje, dne 9. maja 1926.

**Delavski občinski zastopniki iz Trbovelj:**

Gunšek Franc. — Siter Ignac. — Grabner Vinko. — Klenovšek Jakob. — Pliberšek Franc. — Povše Martin. — Krušič Ivan. — Vrbnik Alojz. — Persoglio Rudolf. — Tržinski Milan. — Teržan Franc. — Breznik Ivan. — Podlesnik Karl. — Jurjavec Edvard. — Štrumelj Alojz.

## Razlika med socijalistično in komunistično taktiko.

»Proletarec«, glasilo ameriških sodrugov, prinaša v zadnji številki članek pod gornjim naslovom, ki je vreden tudi za nas. V naslednjem priobčujemo kratek karakterističen odlomek iz tega polemičnega članka.

»Mnogo se med našim delavstvom razpravlja o razliki med socijalisti in komunisti.

Toda svoje programe, kot znano, pogosto menjajo, še bolj pa menjajo svojo taktiko. Socijalistom tega ni treba, kajti socijalizem gradi novo družbo na razumu delavca, komunist pa se bori kot fanatik in računa na fanatizem. V tem je razlika.

Socijalisti ne verujemo v socijalne preobrate, ki pridejo čez noč, ker se to še nikoli ni zgodilo. Vrže se lahko vlado preko noči, ljudi in sistema to ne spremeni. Družba se izboljšuje polagoma, samo v toliki meri, v kolikor se izboljšuje in izpopolnjuje v znanju človeštvo kot celota.

Taktike butanja z glavo ob zid se socijalistično gibanje ne poslužuje, ker si noče razbiti glave. Takozvane komunistične stranke so z njo spravile marsikako delavčovo glavo v neprimliko, pač ker je zid trši od glave. Delavci so že itak izpostavljeni vsem neprimlikam, zato je potrebno, da se jih uči delati z razumom, ne pa z vratolomnimi akcijami.

Dokler bodo cerkve napolnjene, dokler bo masa drla za predstavniki nazadnjaštva, toliko časa je neumno govoriti tej masi, da je pametna in da jo izkoriščajo krvoločne zveri v podobi kapitalizma. Kajti masa sama spoštuje te »zveri«, glasuje zanje, slavi jih in časti kjer in kadar more. Socijalisti razkrivajo masi njene hibe, in jih dokazujejo, da bo na svetu boljše šele tedaj, kadar bo zrela za boljši sistem. S taktiko kakor jo propagira Zinovjev, je v gotovih razmerah mogoče spremeniti čez noč vlado, ne pa mase. Zato mizerija ostane, ljudje so dan po revoluciji enaki kakor bi bili da pred njo. Nobene izpremembe; ista mizerija, ječe, zapori, krvoločnost in vse kar spremlja slabše strani človeka. Socijalizem uči, da mora biti v novi družbi boljši človek kakor v sedanj. Kajti družba je vedno taka, kakršen je človek, ki jo ustvarja.

Komunisti govorijo o diktaturi proletarijata. Proletarijat, ki ni miselno dovolj visoko vzgojen, ne more biti diktator. Lahko prevzame nase kak mali odstotek ljudi diktatorsko nalogo v imenu proletarijata nad proletarijatom. Ampak taka revolucija lahko vzle s svojim dobrim posledicam povzroči eni celi generaciji nepopisno trpljenje. Kjer ni mogoče, kjer je bil razvoj zadržan, kakor v carski Rusiji, tam mora pač bruhiti sila proti sili, ako ni druge pomoči. Toda Rusija ni ves svet in razmere niso povsod enake.

Jack London:

## Železna peta.

(Socijalni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

„Dejal je tudi, da se govori in klepetajo pri čaju in tako dalje, o tem, da so videli mojo hčer s tako razkričano osebno, kakor ste vi in da da se to ne sklada s tonom in dostojanstvom univerze. On mi osebno noče ničesar predbacivati — ne, ali tako se govori in to bom gotovo razumel.“

Ernest se je za trenotek zamislil in njegov obraz je bil razdražen.

„Za tem tiči več, nego samo akademski ideal. Nekdo je vplival na predsednika Wilcoksa.“

„Mislite,“ vpraša oče in na njegovem obrazu je bilo videti, da se bolj zanima za to, nego boji.

„Želel bi, da bi vam mogel predati svoje vzglede, ki se v moji notranjosti temno očrtavajo,“ je rekel Ernest. „Se nikdar v svetovni zgodovini se ni nahajala družba v tako strašnih nepreslanih spremembah, kakor ravno sedaj. Nagle spremembe v našem industrijskem sistemu povzročajo ravno tako nagle spremembe v našem socialnem, političnem in religioznem sestavu. Nevidna in strašna revolucija gre in se polasča družbe. Vse to čutimo nekako podzavestno. Ali ona leži v zraku, sedaj, danes. Čuti se dih — te mogočne, nedoločne in strašne. Moj duh se plaši, ko razmišljam o tem, v kaj se lahko izkristalizira. Vi ste zadnjič slišali Wicksona. Za tem, kar je povedal, so bile taiste brezimene, brezoblične

reči, ki jih čutim. Ogovoril je po nekem podzavestnem nagonu.“

Oče je rekel in obmolknil.

„Mislim, da preti senca nečesa pošastnega in pretečega ravno sedaj, da plane v deželo. Imenujmo jo radi mene senco oligarhije. To bo tudi najbolj resnično. Kakšne oblike je, si ne morem predstaviti. Hočem vam pa reči, da ste v zelo opasnem položaju — v nevarnosti, ki mene samega straši. Zakaj, nisem mogoč, da izmerim to nevarnost. Ubogajte me in vzemite ponudbo za dopust.“

„To bi bila strahopetnost,“ je bil odgovor.

„Nikakor ne. Vi ste star mož. Svojo misijo v svetu ste izpolnili, in sicer veliko misijo. Prepustite sedanjí boj mladini in moči. Mi, mladina, imamo delo še pred nami. Avis mi bo stala ob strani, naj pride kar hoče. Ona bo vaša namestnica v bojni fronti.“

„Saj mi vendar ne morejo škodovati,“ je odgovoril oče. „Hvala — bogu, jaz sem neodvisen. O, zagotavljam vaju, poznano mi je strašno postopanje, ki si ga upajo učiniti s profesorjem, ki je gospodarsko odvisen od univerze. Ali jaz sem neodvisen. Nisem bil profesor radi plače. Od svoje rente lahko živim prav udobno. Vse, kar mi lahko vzamejo, je samo plača.“

„Vi si reči ne predstavljate dovolj realno,“ je odgovoril Ernest. „Ako se zgodi vse tako, kakor se bojim, se zna pripetiti, da vam vzamejo vašo rento in vaše premoženje ravnotako lahko, kakor vašo plačo.“

Oče molči nekaj minut. Napeto je razmišljal in videla sem, kako so se na njegovem licu formirale odločne črte. Nato je dejal:

„Ne vzamem dopusta.“

Zopet je obmolknil.

Pisal bom dalje svojo knjigo. Imejte prav, vseeno, ali imate prav ali ne, jaz ostanem pri svoji stvari.“

„Že dobro,“ odgovori Ernest. „Vi stopate isto pot kot škof Morenhouse in enakemu bankrotu naproti. Oba bosta postala proletarica predno končata svojo pot.“

Razgovor se je nato sukal okrog škofa in prosili smo Ernsta, naj nam pripoveduje, kako je bilo z njim.

„V svoji duši je bolan odkar je šel z menoj skozi pekel. Pokazal sem mu stanovanja nekaterih naših tovarniških delavcev. Pokazal sem mu človeške razvaline, ki jih je izrgel industrijski stroj. Poslušal je njih življenjepis. Vzel sem ga seboj v beznice San Franciska in spoznal je globoke neprirojene vzroke pijančevanja, prostitucije in zločinstva. Zelo je bolan. Se huje kot to, ne more se več premagovati. Preveč je npraven. In, kakor navadno, je zelo nepraktičen. Vzdignil se je v zrak s vsakojakimi sličnimi zmotami in načrti za misijonsko delo med izobraženimi. Vzel si je za sveto dolžnost, vzbuditi zopet starega duha cerkve in prekati njeno poslanstvo gospodarjem družbe. Prej ali slej pride do izbruha in tedaj bo zlomljen. V kateri obliki, ne vem. On je čista, navdušena duša, ali žal, da je tako nepraktičen. Ne morem ga prikleniti na zemljo. Strašno naglo drvi nasproti svojemu Getzemanu. Nato sledi njegovo križanje. Tako visoke duše so določene za križ.“

(Dalje prih.)

## Križem sveta.

Viljemovo premoženje dela krizo v Nemčiji. Predlog socializma in komunistov za konfisciranje vsega premoženja bivšega cesarja in vseh ostalih dinastij v Nemčiji, kateri je bil zadnji mesec podprta s podpismi 12 milijonov volilcev z zahtevo, da se predloži ljudstvu na glasovanje, je začel povzročati veliko krizo. Vlada bi najrajši ignorirala predlog in preprečila referendum, ki se ima vršiti v juniju, ako parlament prej ne sprejme predloga. Monarhisti in fašisti delajo velik pučarski hrup in zahtevajo, da parlament odpravi točko o referendumu v ustavi. To pa ni mogoče, ker monarhisti in tretjinske večine. Socialisti in komunisti so se zato vneto pripravljali, da nisti so se zato vneto pripravljali, in so li za borbo proti vsaki odškodnini dinastijam za odvzeto premoženje.

**Novi predlog za deportiranje inozemcev.** Poslanec Holaday iz Illinosa je predložil poslanski zbornici načrt, ki je v bistvu dodatek k priseljenišnemu zakonu. Ta dodatek je izredno oster in si ga bodo oblasti najbrže posluževale proti vsem nezaželenim priseljencem, četudi tega sveda predlagatelj nočejo priznati. Namen tega dodatka je, omogočiti deportacijo tujcemskih zločincev vseh vrst, kakor tudi duševno nepopolnih in pa obubožanih. Na podlagi tega zakona bodo lahko obdolžili katerega popolnoma nedolžnega, toda nezaželenega tujcemca (ki je nezaželen na primer radi tega, ker je razredno zaveden delavec ter deluje za delavsko stvar) kršenja katerega zakona, nakar ga bodo meni nič tebi nič deportirali. Poslanec Johnson iz Washingtona pravi, da bo predlagal, da se predloženi zakonski načrt čimprej upošteva. On upa, da bo ta načrt v teku dveh tednov že na potu v senat, potem ko ga je zbornica sprejela z manj kot petdesetimi glasovi proti. Po predlaganem zakonu se bodo lahko deportirali vsi nezaželeni tujcemci, ki so po svetovni vojni postali javno breme ali pa, ki so spoznani krivim katerega zločina. Zakonski načrt ima sicer eno dobro točko, ki se nanaša na tiste tujcemce, ki so se vtihotapili v to deželo in ki po sedanjih postavah nikdar ne morejo postati državljani. Predvideva namreč, da vsak tujec, ki je prišel nepostavno v to deželo, lahko naturalizira, pod pogojem da živi tam najmanj deset let in da ni bil nikdar spoznan krivim kakršnegakoli zločina. Toda ta določba je nepotrebna, kajti sodrug Berger je že pred kratkim vložil predlog v tem smislu, ki je veliko boljši. Senat je danes odobril zakonski načrt, sprejet od poslanske zbornice, po katerem se pripusti izven kvote v Ameriko nad 5000 inozemcev, ki so za časa svetovne vojne služili v ameriški armadi ali mornarici ter so bili v Evropi odpuščeni ob premirju. Isti zakonski načrt predvideva, da so vsi tujcemski vojni veterani upravičeni do naturalizacije.

**Francoski vojni dolgov.** — Dne 23. aprila se je sešla ameriška komisija za fundiranje vojnih posojil evropskim zaveznikom. Zakladniški tajnik Mellon je prejel novo definitivno ponudbo Francije za fundiranje njenega dolga Ameriki in to ponudbo je predložil komisiji. — Neuradno poročajo, da je sedanja francoska ponudba nekoliko boljša kot je bila noa, katero je zadnjo jesen prinesel Cailaux v Washington. Cailaux je hotel, da Amerika sprejme 40 centov na dolar in raztegne plačevanje na 70 let. Zdaj pa je Francija pripravljena plačevati 50 centov na dolar skozi 62 let. Plačila bi znašala v začetku 25 milijonov in končno 125 milijonov dolarjev letno. — Dolg Jugoslavije tudi še ni fundiran. Mellon ima pred seboj zadnjo ponudbo jugoslovenske komisije, katero proučuje.

**Petsto milijardev straži okrajno sodišče in ječo.** V Ameriki so prijeli v začetku meseca tri zamorce, ki so obtoženi, da so napadli šestnajst let staro dekle. Komaj se je raznesla vest o aretaciji zamorcev, se je pričela zbirati drhal pred okrajno ječo in okrajnim sodiščem, da jih linča. Odrejenih je bilo večje število miličarjev, da stražijo okrajno ječo in okrajno sodišče, dokler jih ne prepeljejo v državno ječo. Po-

tem so jih privedli iz državne ječe v Madisonville, ječo in sodišče pa straži pet sto miličarjev. Okrajni sodnik je izjavil, da se prične takoj obravnava, ako veleporota dvigne proti zamorcem obtožnico. Državni pravdnik je naznanil, da bo zahteval smrtno kazen. Zdi se, da je potreba postaviti še vislice ali pa pripraviti električni stol in zamorci se preselijo na drugi svet, če so krivi ali nedolžni. Eden je že priznal hudodelstvo po načinu, po katerem se od zamorcev dobe izjave. Priznal je, da je samo sodeloval pri zločinu, njegova tovariša sta ga pa izvršila. Cela procedura se je vršila, kakor da bi bili zamorci pred vojnim sodom. In tako postopanje se imenuje pravično. Zakaj ima beli človek čas, da se pripravi za obrambo, zakaj se tak čas tudi ne dovoli zamorcem, ako je obtožen zločina?

**Novi krvavi verski izgredi v Indiji.** — Brzobjavne vesti iz Indije spet pripovedujejo o krvavih izgredih med Hinduti in muslimani. Depša iz Bengala se glasi, da je bilo večeraj v Kalkuti petnajst oseb ubitih in na stotine ranjenih. Neka druga vest pravi, da je bil ubit tudi policijski načelnik v Kalkuti. V zadnjih verskih izgredih je bilo 35 oseb ubitih.

**5000 sodov piva šlo v kanal.** Zvezni prohibični uradniki so 22. aprila zaprli bivšo Drugganovo pivovarno, 732 N. Leavitt st., in zaplenili 5000 sodov piva, katerega so ukazali iztočiti v cestni kanal.

**Premila kazen.** Ječar Charles Santee, orjak po postavi, je s pestjo pobil na tla v celici kaznjencea Fraleyja in nato mu je še svoja kolena porinil v trebuh, tako da je kaznjence omedlel. Kaznjence Fraley je zelo šibke postave. Zaradi te brutalnosti je bil jetnikar obsojen na denarno globo petsto dolarjev. Denarna kazen je premila za orjaškega strahopetca, ki trpinči kaznjence, ki si ne morajo pomagati.

**2500 avtomobilistov kaznovanih.** Odkor je bil v Chicagi uveden sistem »samokaznovanja« v slučajih kršitve določb za avtomobiliste, je 2500 oseb plačalo kazen od 2 do 5 dolarjev in samo trije izmed teh so ponovno kršili iste določbe.

**Iz malomestnega življenja.** Krajevni list malega nemškega mesteca je prinesel sledečo notico: Nekateri pretepači so sinoči zopet motili mir našega mesta z divjim pretepom. Med ranjenimi je tudi naš zelo spoštovani gospod župan.

**Raztresenost profesorja.** Neki korneljski profesor hodi po trati pred vseučiliščem. Bil je tako zamišljen v neko nalogo, da se je spodtaknil nad nekim predmetom, toda vljudno prosil oproščenja, rekoč: — »Ponižno prosim, oprostite!« — Ko se je ozrl in videl pred seboj kravo, je bilo že prepozno popraviti pomoto. Drugi dan se zopet sprehaja in zadene ob neko stvar. — »Poberi se mi spred oči, stara krava!« — vzklikne danes profesor. — »Gospod!« sliši za seboj jezen sopranski glas. Bila je žena nekega profesorja na vseučilišču.

## Kultura.

### REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

#### Drama:

Torek, 11. maja: John Gabriel Borkman. Red D.

Sreda, 12. maja: Jakob Ruda, premiera; slavnostna predstava v počaščenje spomina Ivana Cankarja ob 50 letnici njegovega rojstva. Izven.

Četrtek, 13. maja: Kar hočete. Izven. Petek, 14. maja: Jakob Ruda. Red F. Sobota, 15. maja: Ladja Tenacity, premiera. Izven.

**Narodno gledališče v Ljubljani** počasti spomin 50 letnice Cankarjevega rojstva v drami v sredo, dne 12. maja ob 8. uri zvečer. Vprizori se Jakob Ruda, delo, ki je bilo med njegovimi dramami prvo natisnjeno in vprizorjeno. Ze v njem se kažejo vse poznejše vrline našega največjega dramatika. Globoko etično pojmovanje življenja, bistven pogled v svet, ostra karakterizacija z duhovitim, naravno tekočim dialogom. Režijo vodi g. Milan Skrbinšek, ki nastopi tudi v naslovni vlogi. V ostalih vlogah sodelujejo gg. Šaričeva, Medvedova, Lipah, Cesar, Kralj itd.

## Dnevne novice.

**Volitve.** V Belgradu se z vso resnostjo trdi, da bomo imeli kmalu volitve. To da je še naprijetnejše iznenadenje, ki nas v teh težkih dneh čaka. Možna so pa še hujša iznenadenja, taka, kakor si jih moremo najmanj želeli. Sploh je politično ozračje v prestolici silno napeto. Ponovna izvolitev Ljube Jovanovića za predsednika parlamentarnega odbora ni le pokazala, da ima Ljuba Jovanović še mnogo zanesljivih prijateljev v radikalnem klubu, pokazala je zlasti, da so radičevci pripravljeni podpirati predpise, kakor pa vladno samo. S takimi zavetniki pa ni varno izpostaviti se koncentričnemu napadu, ali še natančnejše povedano, čakati na sodni dan, ki bo 14. maja, ko bi se morala pred narodno skupščino obravnavati interpelacija o korupciji. Oni dan bi lahko vlada slišala marsikatero, javnost izvedela še marsikaj, in pri glasovanju bi ostal zvest Uzunovićevo vladi in Pašiću le del radikalcev, radičevci bi glasovali z opozicijo, kakor sedaj pri izvolitvi Jovanovića. Prav verjetno je zato, da bo Uzunović razpustil narodno skupščino in razpisal volitve, ki naj bi se vršile v najkrajšem času. Drugo je vprašanje, če ne bo tudi radikalnim volilecem preočito, da so se razpisale volitve, da se prikrije korupcija. Bilo kakorkoli, ti dnevi so tudi za našo vladno grenki in težki; le žal, da so neprijetni niti za navadne jugoslovanske državljane.

**Katastrofalna prognoza.** Dr. Korošec je na svojem ljubljanskem shodu rekel, da je Pašić za vedno odigral, da samostojni demokratje bodo ostali še dolgo in dolgo izven vlade, in da bo poteklo še dolgo časa, preden bodo mogli tudi slovenski klerikaleci zopet v vladu. Ta prognoza je sicer silno katastrofalna, priznati pa moramo, da se nam zdi skozinsko točna. Za Pašića bo hudo, ko ne bo več na vladi, za samostojne demokrate skoro še bolj — pa tudi klerikalcem ne bo lahko čepeti še vedno samo v poslanskih klopih. Toda Korošec ima vsaj pogum, priznati odkrito, da ne bo z vstopom v vladu nič, da bo treba še dolgo stradati, demokratje se pa s to usodo nikakor ne čujejo sprijazniti, dasi bi bilo tudi za nje boljše, ako bi vnaprej povedali svojim pristajšem, da se bodo vlade še dolgo sestavljale brez njih. Kakor rečeno, dr. Koroševa prognoza je sicer za vladne stranke in ljudi katastrofalna, izgledi pa z ozirom na današnji položaj še najbolj resnična in točna.

**Več pravičnosti.** Železniška uprava ima tudi nekaj stanovanjskih hiš, kar ji pač ne zavidamo. Ne zdi se nam pa prav, da imajo nekateri višji železniški »nastavljenci« v teh hišah svoja prav lepa in komodna stanovanja, ki štejejo po toliko in toliko sob, dasi nimajo številne družine, medtem ko morajo nižji železniški uslužbenci čepeti še vedno po barakah. V teh barakah prebivajo česče v malem stanovanju po dve in tudi tri družine, s kakšnim veseljem in s kakšno koristjo za svoje proletarsko zdravje, si lahko predstavljamo. Tisti, ki imajo lepa in komodna stanovanja, imajo pa tudi take mesečne dohodke, da bi si lahko zgradili na svoje stroške svojo lepo hišico. Ne zdi se nam lepo in pravično, da se morajo vedno samo »nižji« vsemu odrekati. Po tolikih letih srečnega življenja v železniških barakah in vagonih, bi pač zaslužili, da se odkaže končno tudi njim nekaj metrov zidane strehe.

**Demostenes in telefon.** Demostenes je bil grški govornik, ki ga je pa pri prvem nastopu polomil, ker ni mogel izgovarjati črke »r«, je imel šibek glas in je stokal, kakor stokajo navadno razni sedanji slovenski govorniki na političnih shodih. Osramočen, a ne obupan se je podal Demostenes k morju, vzel kamenček v usta, da se navadi izgovarjati črko »r«, obenem pa je skušal prevpiti bučanje morskih valov, bučajočih ob obalo. Z vztrajnostjo se mu je posrečilo oboje in postal je najslavnejši govornik grški. Če bi Demostenes danes živel, in sicer v Ljubljani živel, bi mu ne bilo treba, s kričanjem na morske valove krepiti si glas in pljuča. Dovolj bi bilo, da bi stopil pred telefon in klical centralo in prosil zveze, pa

bi si glas in pljuča sigurno še bolj okrepil in postal še slavnější govornik, če bi se m uprejal kri ne ulila ali bi ga ne zadela kap. — Georges.

**Oblastna sindikalna konferenca za Bosno in Hercegovino** se bo vršila 24. maja v Sarajevu. Na dnevnem redu so poročila o dosedanjem delu delavskih strokovnih organizacij v tej pokrajini ter v splošnem gospodarskem položaju in o nadaljnjih nalogah strokovnega gibanja. Konferenca se bo vršila v dneh proslave 20 letnice prve generalne stavke v Sarajevu. Občni zbor železničarske organizacije za Bosno in Hercegovino se je vršil 18. aprila. Občni zbor je lepo uspel. Obravnavala so se zlasti vprašanje plače, doklad, službenega pravilnika ter bolniških fondov. Železničarska organizacija v Bosni naglo napreduje.

**V Ljubljani** srečavamo že precejšnje število perverznejšev in človek bi kmalu ne vedel, kam se naj obrne in kam naj gre eventualno na izprehod. Na gradu je običajno, da se sprehaja deca po vrtu in običaj je, da deca hodi po nasadih brez nadzorstva. Zgodilo se je, da je prišel otrok, star komaj 8 let v roko pohotnežu in pohotnež je porabil priliko in priliko tudi izrabil, izrabil je pa tako, da je otrok trpel in sicer občutno. Prav bi bilo, da bi se oblasti zanimale za take slučaje in jih preprečile, ker drugače se ne moremo nadejati, da bi zavladal na gradu red. Dokler časa pa ne bomo imeli straže in dokler časa ne bomo imeli zadostne zaščite, toliko časa še ne bomo rešeni napadov in onečaščenj mladih deklet.

**Gasilec** so v nedeljo svečano proslavili praznik svojega patrona sv. Florijana. Okoli 500 se jih je zbralo v krojih pred Mestnim domom, od koder so z dvema godbama odšli v florjansko ulico. Po povratku pred Mestni dom je bila najstarejšemu gasilecu gospodu Francu Medien, ki je že 47 let član gasilskega društva, izročena častna diploma.

**Zadnjič** so v Zagrebu našli mrtvega uradnika Emila Brichto, rodno Ljubljana. Sprva se je razširila vest, da je Brichta izvršil samomor radi neozdravljive bolezni, zagrebški listi pa poročajo, da je bil Brichta obsojen na plačanje 17.833 Din, katere je imel plačati v 178 enakih mesečnih obrokih. Bil je pred tremi leti zaposlen v državnem računovodstvu in ker računi niso bili v redu, je bil s 15 svojimi tovariši vred obsojen na denarno globo. Zavest, da njega ne zadene krivda, mu je grenila življenje in ponovno je rekel, da si ga bo sam končal. Pretekle dni je res storil tragičen konec. Kakor pripovedujejo službeni tovariši pokojnega Brichto glede nereda v računih res ni zadela nobena krivda.

**V Zagrebu** je bila sobota dan težkih nesreč. Na progi Zagreb—Zaprešić je vlak povozil nekega mladeniča, ki je nič hudega sluteč in zatopljen v svoje misli hodil po progi. Vlak je mladeniča, ki je v zadnjem hipu, odskočil, strl nogo v stopalo. V bolnici so ponesečemu, ki se piše Dušan Milošević in je doma iz Banje Luke, amputirali nogo pod kolonom.

**V zakladno bolnico** so prepeljali delavca Frana Bogadorja. Na savskem kolodvoru je tekel za vlakom, pri tem pa je padel tako nesrečno, da je prišel pod vlak, ki mu je zmečkal desno nogo. V bolnici so tudi njemu nogo amputirali.

**V Banji Luki** pri Kočevju se je te dni obesil znani veseljak Janez Curl, znan pod imenom »Vimolski Johane«, znan pod imenom »Vimolski Johane«, ki se je nedavno naselil v Banji Luki, ki se je kupil hišo in svet, zadnji čas pa se je udal brezbriznemu življenju. Zanimarjal je gospodarstvo, pijančeval in kvartal ter v kratkem času poglaval vse svoje imetje. Ko je uvidel, da gre vse rakovo pot in da pride hiša na boben, je sklenil, da napravi svojemu življenju konec, ker ni hotel biti drugim v breme. Pretekle dni so ga našli obešenega na podstrešju njegove hiše. — V Varaždinu je pretekle dni povozil lekarnar Ivan Milčetić dete Ivana Džutića, finančnega preglednika. Otrok je bil na mestu mrtve.

## Šport.

### Prošlotedenske sportne prireditve.

**Juniorski turnir.** V okvirju proslave petnajstletnice SK Ilirije se je prošlo soboto in nedeljo odigral juniorski nogometni turnir, ki ga je priredila Ilirija, pri čemer so sodelovali poleg prireditelja in dmočega Hermesa še juniorji Gradjanskega in Haška iz Zagreba.

Dočim sta tako Hašk kot Gradjanski nastopila z res pravimi juniorji, med katerimi je bilo nekaj fizično lepo razvitih igralcev, sta Ilirija kot Hermes postavila v team mnogo igralcev iz dejanske svoje rezerve. Potek turnirja je bil sledeči:

**SK Ilirija : ŽSK Hermes 5 : 1 (1 : 1)**  
V prvem polčasu sta si bila nasprotnika skoro enakovredna. Šiškarji so predvedli deloma dobro igro ter tudi večkrat ogrožali Ilirijina vrata.

V drugem delu so Hermesovi juniorji popustili, ker niso vzdržali tempa. V tem času je Ilirijino moštvo dominiralo.

Tekma bi se morala vršiti že v petek, ki je bila prenešana na soboto vsled deževnega vremena.

**Gradjanski : Hašk 3 : 0 (0 : 1).** Oba zagrebška juniorska teama sta predvedla dokaj dobro in lepo igro, v kateri je v tehničnem oziru Hašk nadkriljeval svojega lokalnega tekmeca ter dosegel v prvem času gol, katerega pa sodnik ne bi smel priznati, ker ni žoga v celem svojem obsegu pasirala gotove črte.

V drugem delu je začel s protinapadi Gradjanski; moštvo se je odlikovalo po elanu in veliki ambiciji, kar je mnogo doprineslo k zmagi.

**Hašk : ŽSK Hermes 5 : 1 (3 : 1).** Drugi dan, v nedeljo, so gostje z lahkoto premagali svojega protivnika, čeprav so tudi v tej igri pokazali Hermesovi juniorji precej znanja.

**SK Ilirija : Gradjanski 6 : 1 (1 : 1).** Glavna borba v tem turnirju se je vodila med juniorji obeh navedenih klubov. Zmaga ilirijinega moštva je v razmerju golov previsoko izražena in umljivo je, da je k temu zelo mnogo doprinesel sodnik g. Vodišek.

V prvem polčasu sta si bila nasprotnika popolnoma enakovredna. V kolikor je imela v tehničnem oziru Ilirija svoj plus, v toliko jo je nadkriljeval Gradjanski v ambiciji, volji in elanu.

V drugem delu igre je stopila na dan surovost in to predvsem po zaslugi sodnika, ki je pri gostih opravil vsako malenkost, nasprotno je pri Iliriji vse

spregledal. Za vzgojo naše mladeži tak način sojenja ni baš priporočljiv.

**Zanimiv nogometni turnir.** V okvirju proslave petnajstletnice priredi SK Ilirija nogometni turnir, ki bo brez dvoma zelo interesanten. V tem turnirju bodo sodelovali: Hajduk iz Splita, Hašk iz Zagreba ter Akad. SK Primorje in SK Ilirija. Turnir prične v soboto in se nadaljuje v nedeljo.

**Tudi sport.** V nedeljo je gostoval v Zagrebu italijanski klub Juventus, ki stoji v prvenstvu na čelu tabele svoje divizije.

Prvi dan je nastopil proti Hašku ter zmagal s 5 : 2, drugi dan pa je odigral tekmo s tamošnjim Gradjanskim, pri čemer so se igralci tako daleč spozabili, da so pričeli izvajati namesto nogometa — boks. Gotov del publike ni želel ostati neutralen, odnosno pasiven, ter je posegel z največjim užitkom v borbo, vsled česar je moral sodnik tek prekiniti.

Priporočali bi meščanskim krogom, da v bodoče angažirajo dobre zunajboksarje. Mogoče bodo na ta način prišli na svoj račun.

## Maribor.

**Protestni shod privatnih nameščenec v Mariboru.** Dne 6. maja t. l. se je vršil protestni shod, katerega so dogovorno sklicale podružnice SPNJ, odbor Saveza bančnih uradnikov in društvo odvetniških in notarskih uradnikov, da skupno protestirajo proti nameravanemu podaljšanju delovnega časa in odpravi praznikov. Shod, katerega se je udeležilo preko 200 nameščenec, je v imenu sklicateljev otvoril tov. Petejan ter pojasnil namen protestnega shoda in pozdravil zastopnika SPNJ tov. Pfeiferja, zastopnika Delavske zbornice tov. Kopača, zastopnika trgovskega gremija gosp. Zidanšek-a ter zastopnike tukajšnjega tiska. V predsedstvo so bili izvoljeni tov. Petejan, Skaza in Gilšvert, za zapisnikarja tov. Konjedic in Godnik. K dnevnemu redu je prvi poročal tov. Petejan, ki je podal historijat boja proti podaljšanju delovnega časa in pojasnil stališče Saveza napram temu vprašanju. Na to je poročal tov. Pfeifer, kateri je v daljšem, izbranem referatu ob največji pazljivosti poslušalcev pojasnil razvoj socijalne politike v naši državi in drugod. Ostri kritiki je podvrget neznosne razmere privatnih nameščenec in delavcev v Jugoslaviji ter sarkastičnimi dokazi pokazal malomarnost in sabotažo ministrstva za

socijalno politiko napram obstoječim zakonom za zaščito in zavarovanje delavcev. Slednjič je tov. Pfeifer apeliral na privatne nameščenice, da se oklenejo SPNJ, v kateri je edina zaščita njihovih idealnih in materialnih interesov. Ob zaključku govora so navzoči priredili tov. Pfeiferju burne ovacije za njegovo temeljito poročilo. Zastopnik Delavske zbornice, tov. Kopač, je pozdravil shod v imenu iste in izjavil, da bo Delavska zbornica stala z vsemi silami ob strani priv. nam. v boju za upravičene postulate. Izjavo zastopnika Delavske zbornice so navzoči sprejeli z burnim odobravanjem. Tov. Skaza je pozdravil shod v imenu bančnih, odvetniških in notarskih uradnikov, kateri enodušno stoji ob strani trgovskim nam., zavedajoč se, da zmaga trgovskih nameščenec je tudi njihova zmaga. Tudi njegova izvajanja so bila sprejeta z navdušenim aplavzom. Tov. Pelikan je izvajanja predgovornikov resumiral v nemškem jeziku ter pozival navzoče na solidarnost in vstrajnost v boju za svoje pravice. V imenu sklicateljev je tov. Skaza predlagal resolucijo, katera je bila brez debate z malo spremembo, predlagano po tov. Godniku, enoglasno sprejeta. Ker se nihče ni oglasil k besedi, je tov. Petejan imel kratek zaključni govor, v katerem je poudarjal važnost protestnega shoda ter se spominjal generalnega štrajka v Angliji ter stavkajočih delavcev in nameščenec na Hrvaškem in izrazil vsem v boju se nahajajočim tovarišem našo iskreno solidarnost. Pozval je navzoče nameščenice, da se priključijo Savezu privatnih nam. ter zaključil ta veliki shod z vzklikom na 8 urni delovnik in na Savez priv. nam. Shod se je zaključil med burnimi aplavzi vseh navzočih.

**Občni zbor podružnice SPNJ v Mariboru** se je ob številni udeležbi vršil dne 20. aprila t. l. in je po soglasni odobritvi poročila dosedanjega podružničnega odbora izvolil sledeči novi odbor: Petejan Josip predsednik, Armanini Peter podpred., Konjedic Albin tajnik, Pelikan Hubert blagajnik, Korut Stefan, Kelbič Ivan, Slanc, Krivic in Čeh odkorniki; Pavalec Franc in Vidic Filomena namestnika; Zorko Anton in Ligoški Rudolf kot nadzor-nika.

## Trbovlje.

Mojsterski duševni proizvod Bernotove skupine, mali listič »Napreje«, glasilo načela javnosti, me v št. 18. na-

pada med drugim, da sem dne 22. febr. 1926. glasoval za tretjinsko praznovanje in mi razne reči očita. Pravi tudi, da nisem nobenega šihla praznoval itd.

Na to odgovorjam sledeče:

1. Da smatram pisca za lažnjivca toliko časa, dokler ne prekliče laži, ki jih je napisal;

2. da plača tiste šihle, ki sem jih moral pustiti radi redukcije dela, moji družini, ki je res velika in potrebna pomoči, ker sem že sedem let na »heren« šihlu. — Grabnar Vinko.

## Iz Mežiške doline.

Prvi maj v Mežiški dolini se je praznoval kot vedno. Na predvečer se je vršil koncert na prostem pred konzumom. 1. maja zjutraj so vihrale iz vsake hiše rdeče zastavice, vsa okna so bila okrašena z zelenjem in rdečimi rožami in zastavami. Že ob 5. uri zjutraj je naznanjala godba, da je napočil veliki dan, praznik dela, praznik zatiranja in zasmehovanih. Ob 8. uri se je pomikal sprevod s četo kolesarjev, zastavo in godbo na čelu. Šel je nasproti sodrugom iz Šlosberga in nato odšel skupno z njimi na Poleno k sprejemu sohr. iz Črne, Žerjava in Halmea. Na Polenu je pozdravil manifestante s. Čebašek. Ob 10. uri se je vršil proti Mežici impozanten sprevod, v katerem je bilo od 1000 do 1200 ljudi. Po prihodu v Mežico se je vršil javen shod, na katerem sta poročala sohr. Svetek in gosp. Leskošek. Popoldne je v napolnjeni dvorani nad konzumom priredil Dram. odsek »Svobode« Mežica igro »Rakovnjači«. Po igri je sledila prosta zabava s plesom pri g. Virotu in g. Troku. Praznik dela se je praznoval dostojno v miru in redu, celo veselice zvečer so bile mirne kakor še nikoli. To je dokaz, da se proletarijat v Mežiški dolini zaveda tega velikega dneva, zaveda tudi težke naloge, ki ga čaka v bodoče.

## Zabukovca.

Tudi pri nas se ni mogel prvi maj praznovati, kakor si ga je zabukovski proletarijat začrtal in to radi prepovedi od oblasti. Kljub temu pa je delo počivalo pri drž. rud. v Zabukovci popolnoma. Obhoda seveda letos ni bilo, kakor vsako leto, ker letos ga je imela žandarmerija; delavstvo se je zadovoljilo s shodom, ki se je vršil ob 10. uri popoldne. Na shodu je poročal s. Bradeško iz Ljubljane. Shod je bil dobro obiskan in vse številno delavstvo je pritrjevalo izvajanjem predavatelja.

## Zaloga pohištva in pletenih izdelkov!

Kdor želi pohištvo za svoje stanovanje, ali želi popolniti, kar mu manjka, naj se ogleda veliko zalogo „Produkcija“ na Tržaški cesti v Ljubljani. — Na pismeno povprašanje takoj odgovor. — Priloži naj se znamka.

**„PRODUKCIJA“**  
LJUBLJANA, Tržaška cesta, kolonija „Stan in Dom“.

196

## Konzumno društvo za Slovenijo

registrovana zadruga z omej. zav. v Ljubljani

sprejema

## hranilne vloge

In jih obrestuje po zelo ugodni obrestni meri.

Pojasnila daje raynatetjstvo, Ljubljana VII, Zadrugi Dom.

## SPLOŠNO KREDITNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta 5

r. z. z. o. z.

Ustanovljeno 1. 1898

### SPREJEMA

hranilne vloge na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

na menice, zastavna pisma in lombard po ugodni obrest. meri.

Pisarna: Ljubljana, Aleksandrova cesta šte. 5